TIBBIY ATAMALARNING AHAMIYATI

Maxamadjanova Muyassar Shamansurovna

Toshkent davlat tibbiyot universiteti

1-son o‘zbek va xorijiy tillar kafedrasi o‘qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada tibbiy atamalarning ishlashi va tibbiy atamalarni o‘z ichiga olgan jumla matnini keyinchalik ovoz berish uchun tarjima qilishning o‘ziga xos xususiyatlari ko‘rib chiqiladi va tibbiy atamalarni rus va o‘zbek tillariga tarjima qilishning asosiy qiyinchiliklari va ularni bartaraf etishning mumkin bo‘lgan usullari shakllantiriladi. Shuningdek, tibbiy tarjima va uning leksik- semantik xususiyatlari, unda yuzaga keladigan turli xil lingvistik muammolar va ularning yechimlari, uning bir qancha turlari haqida axborot berishga bag‘ishlanadi.

Kalit so‘zlar: *leksik va semantik xususiyatlar, tibbiy terminologiya, tibbiy atamalar, tibbiy tarjima, madaniy va lingvistik nyuanslar, standartlashtirish, tajriba.*

Аннотация. Рассматриваются особенности перевода медицинских терминов на ушбинский язык при произношении и переводе текста предложения, содержащего медицинские термины, а также формулируются физический процесс перевода терминов на русский и узбекский языки и возможные методы их устранения. Медицинская помощь и её лексико-семантическое разнообразие, возникающие при этом проблемы, лингвистические проблемы и способы их решения, некоторые её виды.

Ключевые слова: *лексико-семантическое производство, медицинская терминология, медицинские термины, медицинский перевод, культурные и лингвистические нюансы, стандартизatsiя, опыт.*

Abstract. The article considers the features of translating medical terms into the Ushba language when pronouncing and translating the text of a sentence containing medical terms, and also formulates the physical process of translating terms into Russian and Uzbek and possible methods for eliminating them. Medical care and its lexical-semantic diversity, the problems that arise, linguistic problems and ways to solve them, some of its types.

Key words: *lexical-semantic production, medical terminology, medical terms, medical translation, cultural and linguistic nuances, standardization, experience.*

Tibbiy terminologiya ilmiy muloqotning asosiy tarkibiy qismi hisoblanadi. U kasalliklar, tashxis va tibbiy amaliyotlarni aniq va universal ifodalashni ta’minlaydi, biroq murakkab atamalar ko‘pincha mutaxassislar tili bilan kundalik til o‘rtasida tafovutni yuzaga keltiradi. Tibbiy va biologik bilimlarning jadal rivojlanishi tufayli maxsus tibbiy atamalar soni sezilarli darajada ko‘paymoqda. Shuni ta'kidlash kerakki, yangi kashfiyotlar ko‘plab atamalarning shakllanishiga eng kuchli turtki bo‘lib xizmat qiladi. Masalan, tilda ko‘plab tibbiy atamalar, ayniqsa, XVIII asrdan boshlab, mikroskopning ixtiro qilinishi, yangi mikro-biologik bo‘yoqlarning kashf etilishi va mikroskoplarning ishlab chiqarilishi bilan paydo bo‘ldi: gistologik vositalar, anamnez va aseptikani kiritish va boshqalar. Bundan tashqari, tibbiyotning tibbiyot fanlari bilan ham, bilimlarning chegaradosh tarmoqlari bilan ham bevosita bog'liq bo‘lgan yangi tarmoqlari paydo bo‘ladi. Turli mamlakatlar mutaxassislarining xalqaro hamkorligi kengayib bormoqda, bu maxsus tanlangan atamalar, termin ementlari, nomenklatura belgilari, qisqartmalar va belgilardan iborat xalqaro "tibbiy" leksik fondni yaratishga olib kelmoqda. Yigirmanchi asrda radiologiya, genetika, immunologiya, virusologiya, dietologiya, vitaminologiya va boshqalar kabi mutaxassisliklar rivojlanmoqda. Yangi dori vositalari va dori vositalarining yaratilishi, yangi tibbiy asbob-uskunalarning paydo bo‘lishi, tibbiyotga lazer texnologiyasini joriy etishning qaytarib bo‘lmaydi-gan jarayoni va uni kompyuterlashtirish maxsus kontsepsiyalarini taklif qilish zaruratini tug'dirmoqda.

Tibbiy tarjima bu bemor yozuvlari, klinik sinov protokollari, tibbiy hisobotlar, farmatsevtika ma'lumotlari va sog'liqni saqlashga oid materiallar kabi tibbiy hujjatlarni bir tildan ikkinchi tilga tarjima qilish jarayoni bo‘lib hisoblanadi. U sog'liqni saqlash sohasiga tegishli hujjatlar, hisobotlar va boshqa materiallarni tarjima qilishni o‘z ichiga olgan ixtisoslashgan sohadir. Bunga tibbiy yozuvlar, bemor ma'lumotlari, tadqiqot hujjatlari, farmatsevtika hujjatlari va boshqalar kiradi. Tarjimaning bu ixtisoslashgan shakli tibbiy terminologiya, tushunchalar va qoidalarni, shuningdek, lingvistik va madaniy nyuanslarni chuqur tushunishni talab qiladi. Tibbiy tarjimaning maqsadi tibbiy ma'lumotlarni bemor-larga, tibbiyot xodimlariga va boshqa manfaatdor tomonlarga aniq tarzda va to‘g'ri yetkazishdir.

Tibbiy matnlarni tarjima qilish tibbiy terminologiyani chuqur tushunishni, shuningdek, manba va tarjima tillarining madaniy va lingvistik nyuanslarini tushunishni talab qiladi. Tibbiy tarjimonlar asl matnning ma'nosini to‘g'ri yetkazish uchun tibbiyot sohasida ham, tarjimada ham kuchli bilimga ega bo‘lishlari juda muhimdir. Tibbiy tarjima yuqori darajadagi tajriba, tafsilotlarga e'tibor va sog'liqni
saqlash sohasidagi til to‘siqlarini samarali bartaraf etish uchun eng yuqori sifat va aniqlik standartlarini qo‘llab-quvvatlash majburiyatini talab qiladi. Umuman olganda, tibbiy tarjima jarayoni maxsus bilim, tafsilotlarga e'tibor berish va tarjima qilingan hujjatlar to‘g'ri, tushunarli va maqsadli auditoriya uchun madaniy jihatdan mos bo‘lishini ta'minlash uchun sanoat standartlariga rioya qilishni talab qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. International Anatomical Terminology (Terminologia Anatomica). Federative Committee on Anatomical Terminology (FCAT). Stuttgart–New York: Thieme, 2019.

2. Fayzullayev, S. "Methods to imrove english in medical institutions." *Collection of materials international scientific and practical conference" Modern scientific research in medicine: current issues, achievements and innovations*. 2022.MLA

3. O.A. Mukhammedova. MAIN DIRECTIONS OF THE LATIN LANGUAGE IN THE MODERN WORLD World of Scientific News in Science 2 (1), 479-484

4. Muxammedova O.A. The importance of vo-cabulary in the process of teaching foreign languages in medical universities. European Journal of Innovation in Nonformal Education (EJINE) Volume 3 | Is-sue 2 | Feb - 2023 ISSN: 2795-8612

5. Aliyev, S., & Norboboyeva, S. (2026, March). MYOPIA: PREVALENCE, RISK FACTORS AND PREVENTION STRATEGIES IN MODERN STUDENTS. In CONFERENCE ON GLOBAL RESEARCH PERSPECTIVES (Vol. 4, No. 1, pp. 134-138).

6. Askaraliyevna, K. M. (2025). Total physical response method: highlighting aural comprehension in language learning. O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti konferensiyalari, 366-369.

7. Avezova, A. K. (2025, May). SIMPLE MEDICAL CONVERSATIONS IN UZBEK: A GUIDE FOR BEGINNERS IN HEALTHCARE. In E-Conference platform (Vol. 1, No. 20-may, pp. 45-47).

8. Avezova, A. K. P. Q. (2024). O ‘ZBEK TILI TALAFFUZ QOIDALARINI XORIJLIK TALABALARGA O ‘RGATISHDA Q, G ‘, X, U VA SH TOVUSHLARINING AHAMIYATI. Academic research in educational sciences, (1), 407-410.

9. Bobomurodova, G. I. (2024). The role of gender in compound words describing human appearance. Xorijiy lingvistika va lingvodidaktika – Zarubezhnaya lingvistika i lingvodidaktika – Foreign Linguistics and Linguodidactics, (2)(4).

10. Isomiddinova, D. (2026). Designing an ESP course for first-year medical students: A needs-based case study and content-oriented approach. European Journal of Pedagogical Initiatives and Educational Practices, 4(1).

11. Isomiddinova Diyora. (2026). LEARNING WITH CORPORA IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING: PEDAGOGICAL IMPLICATIONS. Ta'limda Raqamli Texnologiyalarni Tadbiq Etishning Zamonaviy Tendensiyalari Va Rivojlanish Omillari, 53(1), 163-165.

12. Israilov J.D. AUTHENTIC MEDICAL TEXTS AS A FOUNDATION FOR DEVELOPING PROFESSIONAL ENGLISH COMPETENCE IN MEDICAL EDUCATION. (2025). Global Science Review, 11(1), 279-289.

13. Israilov, J. D. (2025,). The Role of Professionally Oriented Medical Texts in Forming Lexical and Discursive Competence in Medical English. In VII International Mediterranean Scientific Research Congress.–Hatay Mustafa Kemal University, Hatay, Türkiye.–13–15 June (pp. 754-758).

14. JUMANAZAROVNA, B. (2025). USING INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN TEACHING ENGLISH TO MEDICAL STUDENTS. INTERNATIONAL JOURNAL, 5(3), 18-20.

15. Xushbaroy, B. (2025). Effective strategies for teaching English as a foreign language (EFL). EduVision: Journal of Innovations in Pedagogy and Educational Advancements, 1(5), 863-867.

16. Kadirova L.U., ПЕРЕВОДЫ ЗАИМСТВОВАННЫХ МЕДИЦИНСКИХ ТЕРМИНОВMODERN SCIENTIFIC RESEARCH INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL. , 2024-yil.

17. Kadirova L.U., Prince Kumar Гомеопатия в Индии-популярность, развитие и вызовы // International journal of advanced research in education, technology and management. -pp61-65, 2025-yil. vol4, issue 2,2025.

18. Kakhorova, M., & Maqsudjonov, S. (2025). THE COMMON HEALTHCARE APPROACHES IN THE ERA OF GRECO-ROMAN ANTIQUITY. Journal of Applied Science and Social Science, 1(1), 3-6.

19. Madinabonu, J. (2024). SOCIOLINGUISTIC FACTORS THAT IMPACT THAT STUDENTS'LANGUAGE LEARNING. Web of Teachers: Inderscience Research, 2(11), 94-96.

20. Madinabonu, J. (2025). ENHANCING ENGLISH LANGUAGE LEARNING THROUGH MOBILE TECHNOLOGIES: A STUDY OF MALL. EduVision: Journal of Innovations in Pedagogy and Educational Advancements, 1(5), 850-858.

21. Muhammedova, O. A., & Hamrayeva, D. (2026). Global tibbiy kommunikatsiyada lotin terminologiyasining standartlashtiruvchi roli. Медицинский журнал молодых ученых, 413–418.

22. Norboboeva, S. A. (2025, May). USING TASK-BASED LEARNING TO TEACH MEDICAL ENGLISH IN INTERNATIONAL CLASSROOMS. In E-Conference platform (Vol. 1, No. 20-may, pp. 208-209).

23. Rakhmatova, N. (2025). INNOVATSION METODIK YONDASHUVLAR ASOSIDA TIBBIYOT YO'NALISHIDA TAHSIL OLAYOTGAN TALABALARGA CHET TILINI O'QITISHNI TAKOMILLASHTIRISH. Filologiya va pedagogika, 14(18).

24. Rakhmatova, N. (2025). THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI) TOOLS ON FOREIGN LANGUAGE TEACHING METHODOLOGY: A CRITICAL ANALYSIS OF OPPORTUNITIES AND CHALLENGES. Eurasian Journal of Social Sciences, Philosophy and Culture, 5(12), 79–82.

25. Абдуллаева, Р. М. (2022). Интеграция С Клиническими Дисциплинами В Медицинском Вузе При Обучении Русскому Языку Специальности. Central Asian Journal of Medical and Natural Science, 3(6), 94-97.

26. Абдуллаева, Р. М. (2016). Своеобразие системы образования великобритании. Ученый XXI века, (3-4).

27. Бобомуродова, Г. И. (2025, November). Геймификация как средство повышения учебной мотивации студентов-медиков при изучении английского языка в контексте ESP. Latin American Journal of Education, 5(6).

28. Мухаммедова, О. А., & Солиев, С. Ш. (2025). Составные части и категории медицинских терминов. Медицинский журнал молодых ученых, 340–342.

29. Абдуллаев, М. К., and А. Х. Жураев. "Interfaol o ‘qitish metodlari–ijodiy shaxsni tarbiyalash folati." Научно-методические журнал министерства народного образования “Преподавания языка и литературы 7 (2016): 22-23.

30. Алибекова Л. Р. " ЖИВОЙ" РУССКИЙ: КАК СДЕЛАТЬ ЗАНЯТИЯ ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ ИНТЕРЕСНЫМИ ДЛЯ СТУДЕНТОВ-МЕДИКОВ //E-Conference platform. – 2025. – Т. 1. – №. 20-may. – С. 24-27.

31. Алибекова Л. Р. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КРЫЛАТЫХ ВЫРАЖЕНИЙ В МЕДИЦИНЕ, И ИХ РОЛЬ В ФОРМИРОВАНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КАЧЕСТВ БУДУЩЕГО ВРАЧА //E-Conference platform. – 2025. – Т. 1. – №. 20-may. – С. 28-30.